Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar il-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni lill-Parlament Ewropew, lill-Kunsill, lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew, lill-Kumitat tar-Reġjuni u lill-Bank Ewropew tal-Investiment — It-Tielet Rapport dwar l-Istat tal-Unjoni tal-Enerġija

[COM(2017) 688 final]

(2018/C 262/15)

Relatur: **Toni VIDAN**

Korelatur: **Christophe QUAREZ**

Konsultazzjoni	Kummissjoni Ewropea, 18.1.2018
Bażi legali	Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea
Sezzjoni kompetenti	Sezzjoni Speċjalizzata għat-Trasport, l-Enerġija, l-Infrastruttura u s-Soċjetà tal-Informazzjoni
Adottata fis-sezzjoni	5.4.2018
Adottata fil-plenarja	19.4.2018
Sessjoni plenarja Nru	534
Riżultat tal-votazzjoni	159/5/5
(favur/kontra/astensjonijiet)	

1. **Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet**

1.1. Il-KESE jilqa' t-Tielet Rapport dwar is-Sitwazzjoni tal-Unjoni tal-Enerġija (SEU), jappoġġja l-objettivi tal-proġett tal-Unjoni tal-Enerġija u jilqa' l-enfasi fuq l-involviment u l-mobilizzazzjoni tas-soċjetà tal-UE biex tieħu responsabbiltà sħiħa tal-Unjoni tal-Enerġija. Itenni l-proposti tiegħu għal Djalogu dwar l-Enerġija effettiv mas-soċjetà ċivili organizzata fuq livell tal-UE, nazzjonali, reġjonali u lokali.

1.2. Il-KESE minn dejjem ikkunsidra l-idea tal-Unjoni tal-Enerġija bħala importanti ħafna għas-suċċess tal-Unjoni Ewropea. Huwa jaqbel mal-fehma tal-Kummissjoni li l-Unjoni tal-Enerġija hija aktar minn sempliċement enerġija u klima. Il-KESE jqis it-tranżizzjoni tal-enerġija bħala opportunità biex l-Ewropa ssir aktar demokratika, aktar koeżiva, aktar kompetittiva u aktar ġusta. L-isforz konġunt biex tinkiseb l-Unjoni tal-Enerġija għandu jirrinforza s-sostenibbiltà ambjentali, politika, ekonomika u soċjali tal-Unjoni Ewropea, skont il-valuri fundamentali tal-UE.

1.3. Il-KESE jilqa' l-Pakkett tal-Enerġija Nadifa bħala pass fid-direzzjoni t-tajba, imma jiddispjaċih li t-Tielet Rapport SEU jonqos milli jirrikonoxxi n-nuqqas ta' suffiċjenza tal-miri eżistenti fil-pakkett. Il-KESE jappoġġja l-inizjattivi mill-Parlament Ewropew biex jissaħħaħ il-qafas legali, u jinsab imħasseb dwar it-tentattivi mill-Kunsill biex jiddgħajfu d-dispożizzjonijiet futuri. Il-KESE jistieden lill-UE żżid l-azzjonijiet tagħha biex iġġib lill-Ewropa u lid-dinja eqreb lejn il-mira tan-newtralità tal-karbonju minquxa fil-Ftehim ta' Pariġi u ratifikata mill-Istati Membri kollha.

1.4. Il-KESE jiddispjaċih li t-Tielet Rapport SEU ma jelaborax fuq il-perspettiva fit-tul għall-Unjoni tal-Enerġija, u jistieden lill-Kummissjoni Ewropea tinkludi bis-sħiħ il-perspettiva tal-2050 fl-Unjoni tal-Enerġija u tippreżenta proposta għal aġġornament tal-pjan direzzjonali għall-2050 skont il-Ftehim ta' Pariġi. Dan ikun konformi mar-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew biex titħejja strateġija għall-UE ta' nofs is-seklu b'emissjonijiet żero sal-2018 (2017/2620(RSP)).

1.5. F'dan il-kuntest, il-KESE jindika l-importanza ewlenija tal-governanza tal-Unjoni tal-Enerġija. Kif stabbilit qabel fl-opinjoni tiegħu dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija ([1]), huwa kruċjali li jiġi żgurat li l-governanza tinkoraġġixxi lil dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet fil-livelli kollha biex jipproduċu pjani fit-tul lil hinn mill-2030, iqisu l-interessi u l-opinjonijiet tal-partijiet ikkonċernati kollha fis-soċjetà, inklużi l-gruppi vulnerabbli b'mod partikolari, jadattaw għat-tibdil regolatorju u teknoloġiku, u jippermettu lill-pubbliku jżomm responsabbli lil dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet.

1.6. Il-KESE jinnota li t-tranżizzjoni tal-enerġija diġà bdiet fl-Ewropa: it-teknoloġiji effiċjenti u l-preferenzi pubbliċi għall-enerġija nadifa qed ibaxxu l-konsum tal-enerġija, filwaqt li l-produzzjoni tal-enerġija rinnovabbli qed tiżdied. Madankollu, f'xi aspetti t-Tielet Rapport SEU jidher ottimist wisq fil-valutazzjoni tiegħu tal-progress li sar. Il-KESE jilqa' l-konklużjonijiet tat-Tielet Rapport SEU dwar l-importanza tad-Djalogu ta' Talanoa tal-2018 dwar il-klima u jenfasizza l-ħtieġa li jsir aktar f'termini ta' innovazzjoni, investiment, kooperazzjoni globali u kummerċ sabiex insiru l-mexxej globali li nagħmlu ħilitna biex inkunu.

1.7. Il-KESE jiddispjaċih li t-Tielet Rapport SEU jikkonċentra prinċipalment fuq l-ostakoli tekniċi fl-infrastruttura. Fil-futur, għandha tingħata ferm aktar attenzjoni lejn l-ostakoli l-oħra tas-suq u dawk istituzzjonali li jipprevjenu lill-pubbliku ġenerali, lill-konsumaturi, lill-komunitajiet u lill-SMEs milli jieħdu sehem fi u jibbenefikaw mit-tranżizzjoni tal-enerġija nadifa u mekkaniżmi ta' appoġġ tal-UE relatati. L-eżempji ta' ostakoli mhux meqjusa jinkludu d-differenzi fl-ispiża tal-kapital għall-investiment fl-enerġija rinnovabbli fl-UE, l-implimentazzjoni batuta tal-istat tad-dritt, il-korruzzjoni, il-kapaċità amministrattiva insuffiċjenti, id-diffikultajiet fl-aċċess għall-grilja u n-nuqqas ta' diġitalizzazzjoni u demokratizzazzjoni fis-sistema tal-enerġija.

1.8. Il-KESE jilqa' l-fatt li t-Tielet Rapport SEU jinnota t-tnaqqis fl-ispiża tat-teknoloġiji rinnovabbli u teknoloġiji oħra tal-enerġija nadifa. Jistieden lill-Kummissjoni tinkorpora dawn l-avvanzi fil-politika futura u fl-istrumenti ta' investiment tagħha u tiżgura li l-perspettiva soċjetali tkun fiċ-ċentru tal-pjan direzzjonali aġġornat għall-2050.

2. **Sfond u riflessjoni fuq ir-rakkomandazzjonijiet preċedenti tal-KESE**

2.1. Jeżisti appoġġ b'saħħtu u li dejjem jiżdied fost il-pubbliku tal-UE għall-objettivi tal-Unjoni tal-Enerġija u għal politiki dwar il-klima u l-enerġija aktar ambizzjużi. L-aħħar stħarriġ tal-Ewrobarometru dwar it-tibdil fil-klima ([2]), li twettaq f'Marzu 2017, wera li 74 % tar-rispondenti jemmnu li t-tibdil fil-klima hija problema serja ħafna, 79 % jemmnu li l-ġlieda kontra t-tibdil fil-klima u l-użu tal-enerġija b'mod aktar effiċjenti jistgħu jagħtu spinta lill-ekonomija u l-impjiegi tal-UE u 77 % iħossu li l-promozzjoni tal-għarfien espert tal-UE f'teknoloġiji nodfa ġodda f'pajjiżi terzi jista' jkun ta' benefiċċju ekonomiku għall-UE, b'65 % jaqblu wkoll li t-tnaqqis tal-importazzjonijiet tal-karburanti fossili minn pajjiżi terzi jista' jġib miegħu benefiċċji ekonomiċi għall-UE. Il-maġġoranza l-kbira tar-rispondenti bl-istess mod jaqblu li għandu jingħata aktar appoġġ finanzjarju pubbliku lit-tranżizzjoni għal enerġiji nodfa, anke jekk dan ifisser tnaqqis fis-sussidji għall-karburanti fossili (79 %), u li t-tnaqqis fl-importazzjonijiet tal-karburanti fossili jista' jżid is-sigurtà tal-provvisti tal-enerġija tal-UE (64 %).

2.2. Jeżisti wkoll appoġġ dejjem jiżdied għall-objettivi tal-Unjoni tal-Enerġija fil-komunità tan-negozju Ewropew, kemm barra kif ukoll fi ħdan is-settur tal-enerġija. Eżempju tajjeb ta' dan l-appoġġ hija l-viżjoni l-ġdida tal-assoċjazzjoni Ewropea tal-industrija tal-elettriku, Eurelectric ([3]). Eurelectric tiddikjara li "fid-dawl tal-Ftehim ta' Pariġi u tal-urġenza biex jiġu indirizzati t-tibdil fil-klima, it-tniġġis tal-arja u t-tnaqqis tar-riżorsi naturali", Eurelectric timpenja ruħha li: "tinvesti fil-ġenerazzjoni tal-enerġija nadifa u f'soluzzjonijiet li jippermettu t-tranżizzjoni, tnaqqas l-emissjonijiet u b'mod attiv issegwi l-isforzi biex issir newtrali mil-lat tal-karbonju sew qabel nofs is-seklu", tippromwovi "l-bidla ferm meħtieġa minn ekonomija bbażata fuq ir-riżorsi għal ekonomija Ewropea bbażata fuq it-teknoloġija", tippermetti "is-sostenibbiltà soċjali u ambjentali" u "tintegra s-sostenibbiltà fil-partijiet kollha tal-katina tal-valur tagħna u tieħu miżuri biex tappoġġja t-trasformazzjoni tal-assi eżistenti lejn soċjetà mingħajr emissjonijiet tal-karbonju".

(1) ĠU C 246, 28.7.2017, p. 34.
(2) https://ec.europa.eu/clima/news/eu-citizens-increasingly-concerned-about-climate-change-and-see-economic-benefits-taking-action_en
(3) https://cdn.eurelectric.org/media/2189/vision-of-the-european-electricity-industry-02-08-2018-h-864A4394.pdf

2.3. Hemm korp dejjem jikber ta' esperti u sejbiet xjentifiċi li jikkonfermaw li s-settur tal-UE tal-elettriku u tal-enerġija jista' jibbenefika b'mod sinifikanti minn prezzijiet li qed jonqsu b'rata mgħaġġla tal-enerġija solari fotovoltajka, l-enerġija mir-riħ u teknoloġiji tal-ibbilanċjar tas-sistema. Rapport li ħareġ reċentement ([4]) mill-Aġenzija Internazzjonali għall-Enerġija Rinnovabbli (IRENA) sab li l-UE tista' żżid is-sehem tal-enerġija rinnovabbli fit-taħlita enerġetika tagħha għal 34 % sal-2030, tirdoppja s-sehem fl-2016, b'impatt ekonomiku pożittiv nett". Din iż-żieda għandha tirriżulta fi ffrankar ta' bejn EUR 44 biljun u EUR 113 biljun kull sena sal-2030, meta jitqies it-tfaddil relatat mal-ispejjeż tal-enerġija u l-ispejjeż ambjentali u għas-saħħa evitati. Riċerka ([5]) oħra li ħarġet reċentement minn Energy Union Choices issib li l-aktar xenarju kosteffettiv għat-taħlita ta' enerġija tal-UE fih sehem ferm ogħla għar-riżorsi rinnovabbli fl-elettriku milli dak maħsub mill-Kummissjoni Ewropea, 61 % kontra 49 % sal-2030. Taħt dan ix-xenarju, l-UE tevita 264Mt addizzjonali ta' emissjonijiet ta' CO_2 u EUR 600 miljun fi spejjeż tas-sistema tal-enerġija fis-sena sal-2030, u tagħti 90 000 impjieg addizzjonali (nett).

2.4. Tnedew inizjattivi importanti, inkluża d-dikjarazzjoni ta' Malta ta' Mejju 2017, biex tiġi aċċellerata t-tranżizzjoni lejn l-enerġija nadifa fuq il-gżejjer, inklużi r-reġjuni ultraperiferiċi tal-Ewropa, il-Forum tal-Kompetittività Industrijali tal-Enerġija Nadifa, il-Komunikazzjoni dwar Strateġija Industrijali għall-Ewropa, u l-isforzi biex tinbena "Alleanza Ewropea tal-Batteriji". Dawn kollha huma ewlenin biex imexxu 'l quddiem politika industrijali integrata li tista' tappoġġja t-tranżizzjoni tal-enerġija filwaqt li tagħti spinta lill-ħolqien ta' impjiegi ta' kwalità, u għandhom jitqiesu bħala opportunità għall-industrija biex turi l-kapaċità tal-Ewropa li tiżviluppa soluzzjonijiet adegwati għall-isfidi attwali.

2.5. Il-KESE ripetutament iddikjara li l-Unjoni tal-Enerġija għandha tipprovdi ambjent stabbli u favorevoli għall-intrapriżi Ewropej, bil-għan li jkunu jistgħu u jitheġġu jinvestu u jimpjegaw, filwaqt li jagħtu attenzjoni speċjali lill-potenzjal tal-SMEs. Dan jirrikjedi li b'mod konġunt tiġi stabbilita sistema ta' governanza b'saħħitha għall-Unjoni tal-Enerġija, li tista' sseħħ biss jekk isiru tibdiliet wiesgħa fir-Regolament tal-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija propost mill-Kummissjoni Ewropea.

2.6. Il-KESE dejjem qies li d-disponibbiltà tal-enerġija affordabbli u l-aċċess fiżiku għaliha huma l-element ewlieni sabiex jiġi evitat il-faqar enerġetiku, problema li xxekkel ukoll it-tranżizzjoni tan-nies lejn soluzzjonijiet b'livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju. Għalhekk jilqa' t-tnedija tal-Osservatorju dwar il-Faqar Enerġetiku, li huwa l-ewwel pass lejn l-iżvilupp ta' azzjoni Ewropea usa' mmirata lejn l-eradikazzjoni tal-faqar enerġetiku fl-Ewropa.

2.7. Il-KESE talab biex id-dimensjoni soċjali tiġi inkluża fost il-kriterji tal-evalwazzjoni fir-rapport SEU li jmiss. Għalhekk jilqa' bil-qawwa l-inizjattivi soċjali meħuda mill-Kummissjoni Ewropea, bħal dawk marbuta mar-reġjuni intensivi fl-użu tal-karbonju u mal-faqar enerġetiku, kif ukoll il-ħolqien ta' sottotaqsima speċifika fir-rapport SEU ddedikata għad-dimensjoni soċjali tal-Unjoni tal-Enerġija. Dan l-ewwel pass eċċellenti għandu jiġi approvat aktar fil-futur, pereżempju billi b'mod konġunt jitfassal "Patt Soċjali għat-Tranżizzjoni tal-Enerġija Mmexxija miċ-Ċittadini".

2.8. Il-KESE jinnota li t-twettiq tat-tranżizzjoni tal-enerġija ma jeħtieġx ammonti ta' investiment differenti b'mod sinifikanti minn dawk meħtieġa biex tinżamm is-sistema tal-enerġija attwali bbażata prinċipalment fuq karburanti fossili importati. Madankollu, teħtieġ tipi ta' investiment differenti b'mod sinifikanti, inkluż investiment immirat lejn id-dekarbonizzazzjoni, id-diġitalizzazzjoni, id-demokratizzazzjoni u d-deċentralizzazzjoni. L-isfida ewlenija hija biex jiġi allokat mill-ġdid il-kapital minn assi u infrastrutturi b'livell għoli ta' karbonju għal assi u infrastrutturi b'livell baxx ta' karbonju. Din ir-riallokazzjoni għandha tkun effettiva fl-użu tagħha ta' flus tal-UE u flus pubbliċi nazzjonali, pereżempju bl-eliminazzjoni gradwali tas-sussidji għall-fjuwils fossili, inkluż appoġġ pubbliku tal-UE għal sistemi ta' pajpijiet tal-gass, mingħajr ma jkun hemm impatt negattiv fuq il-kompetittività industrijali u l-impjiegi, u mingħajr distorsjoni fis-Suq Uniku.

2.9. Biex jgħinu lill-investituri privati jwettqu din l-allokazzjoni mill-ġdid tal-kapital, l-awtoritajiet pubbliċi għandhom jiżguraw prezzijiet tal-karbonju effettivi u prevedibbli għall-attivitajiet ekonomiċi kollha. Elementi possibbli jinkludu prezz minimu għall-karbonju għall-ETS, flimkien mal-armonizzazzjoni tat-taxxi fuq l-enerġija. Dan ikun jirrikjedi s-semplifikazzjoni tal-għodod tal-politika tal-UE u li tiġi evitata d-duplikazzjoni ta' strumenti li jfixklu s-sinjali tal-

([4]) http://irena.org/newsroom/pressreleases/2018/Feb/EU-Doubling-Renewables-by-2030-Positive-for-Economy
([5]) http://www.energyunionchoices.eu/cleanersmartercheaper/

investiment. Il-KESE stieden ukoll lill-Kummissjoni sabiex timpenja ruħha b'mod attiv għal sistema globali tal-ipprezzar tal-karbonju, li joħloq kondizzjonijiet ekwivalenti ta' kompetizzjoni għal kumpaniji Ewropej fi swieq tal-esportazzjoni u fir-rigward ta' beni importati.

3. **Kummenti dwar it-Tielet Rapport dwar is-Sitwazzjoni tal-Unjoni tal-Enerġija u passi ta' segwitu**

3.1. *Tinħoloq governanza b'saħħitha u demokratika għat-tranżizzjoni tal-enerġija tal-Ewropa*

3.1.1. Il-KESE jqis li l-UE u ħafna mill-Istati Membri tagħha jeħtieġu li jiddemokratizzaw aktar it-tfassil tal-politika dwar l-enerġija, pereżempju billi jrawmu l-użu effettiv tal-għodod bħall-istħarriġ deliberattiv u l-Inizjattivi taċ-Ċittadini Ewropej, u billi jiġi żgurat l-involviment sistemiku u r-riżorsi neċessarji għas-soċjetà ċivili organizzata biex tipparteċipa meta jitfasslu u jiġu implimentati l-pjani nazzjonali tal-enerġija u tal-klima.

3.1.2. Il-KESE jirrikonoxxi li governanza b'saħħitha u demokratika tal-Unjoni tal-Enerġija tirrikjedi l-ħolqien ta' "Servizz ta' Informazzjoni Ewropew dwar l-Enerġija" fi ħdan l-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent li jkun jista' jiżgura l-kwalità tad-data pprovduta mill-Istati Membri, jiżviluppa punt tad-dħul wieħed għas-settijiet tad-data kollha meħtieġa biex jiġi vvalutat il-progress tal-Unjoni tal-Enerġija, jiżviluppa flimkien mal-partijiet ikkonċernati s-suppożizzjonijiet għal xenarji differenti, jipprovdi mudelli b'sors miftuħ biex jippermetti l-ittestjar ta' suppożizzjonijiet differenti u jikkontrolla l-konsistenza bejn projezzjonijiet differenti. Il-ħidma tiegħu għandha tkun aċċessibbli liberament għal dawk kollha li jieħdu d-deċiżjonijiet, għan-negozji u għall-pubbliku ġenerali.

3.1.3. Biex tipprovdi ambjent tan-negozju stabbli u favorevoli għall-kumpaniji Ewropej, b'mod speċjali l-SMEs, l-UE u l-Istati Membri kollha tagħha għandhom jiżviluppaw pjani tal-enerġija fit-tul biex jiksbu l-objettiv tan-newtralità tal-karbonju li qablu dwaru fil-Ftehim ta' Pariġi. Dawn il-pjani għandhom jiġu żviluppati bl-aktar mod inklużiv u jikkontribwixxu għall-pjani tal-2030 u fit-tul previsti fir-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija. L-istrateġiji tad-dekarbonizzazzjoni settorjali u reġjonali għandhom jitfasslu wkoll biex jidentifikaw l-opportunitajiet ta' negozju u lokali u jantiċipaw il-ħolqien u t-telf tal-impjiegi fil-futur sabiex jiżguraw tranżizzjoni mingħajr problemi.

3.1.4. Il-KESE jilqa' l-inizjattivi mmirati biex jgħinu lir-reġjuni u lill-gżejjer intensivi fl-użu tal-karbonju fit-tranżizzjoni tal-enerġija tagħhom. Jitlob lill-Kummissjoni Ewropea tkompli tappoġġja l-approċċi reġjonali għat-tranżizzjoni tal-enerġija. F'dan ir-rigward, il-Kummissjoni Ewropea għandha tinvolvi lill-Istati Membri u lir-reġjuni kollha involuti biex b'mod konġunt jimmappjaw il-punti ta' saħħa u ta' dgħjufija ta' kull reġjun Ewropew fir-rigward tat-tranżizzjoni tal-enerġija. L-immappjar għandu jikkontribwixxi għall-istrateġiji industrijali tagħhom, kif ukoll jgħinhom jantiċipaw l-eżitu probabbli f'termini ta' ħolqien, telf u definizzjoni mill-ġdid tal-impjiegi minħabba t-tranżizzjoni.

3.1.5. Il-KESE jistieden ukoll lill-Kummissjoni tkompli bl-iżvilupp ta' indikaturi sabiex timmonitorja l-implikazzjonijiet tat-tranżizzjoni tal-enerġija fuq l-industriji relatati mal-enerġija u l-iżvilupp tagħhom, ittejjeb l-indikaturi soċjali inkluż il-ġbir ta' data aktar raffinata u indikaturi ġodda rilevanti għall-pubbliku ġenerali u għas-soċjetà ċivili, kif jinsab fl-opinjonijiet tal-KESE dwar dawn is-suġġetti ([6]).

3.2. *Tfassil konġunt ta' Patt Soċjali għal Tranżizzjoni tal-Enerġija Mmexxija miċ-Ċittadini*

3.2.1. Il-KESE jqis li l-Ewropa teħtieġ "Patt Soċjali għal Tranżizzjoni tal-Enerġija Mmexxija miċ-Ċittadini", li jkun hemm qbil dwaru mill-UE, l-Istati Membri, ir-reġjuni, il-bliet, l-imsieħba soċjali u s-soċjetà ċivili organizzata, sabiex jiġi żgurat li t-tranżizzjoni ma tħalli lil ħadd barra. Dan għandu jsir is-sitt dimensjoni tal-Unjoni tal-Enerġija u jinkludi l-aspetti soċjali kollha, inkluż il-ħolqien ta' impjiegi ta' kwalità, it-taħriġ vokazzjonali, l-edukazzjoni u t-taħriġ tal-konsumaturi, il-protezzjoni soċjali, pjani speċifiċi għal reġjuni tat-tranżizzjoni fejn jintilfu l-impjiegi, is-saħħa u l-faqar enerġetiku.

3.2.2. Il-KESE jemmen li l-Unjoni tal-Enerġija tirrikjedi Fond ta' Aġġustament Ewropew għat-Tranżizzjoni tal-Enerġija biex jakkumpanja lill-ħaddiema fir-riskju li jitilfu l-impjieg tagħhom bħala riżultat tat-tranżizzjoni tal-enerġija. Dan ikun sinjal tar-rieda tal-Ewropa li tiżgura li t-tranżizzjoni tal-enerġija ma tħalli lil ħadd barra.

([6]) ĠU C 264, 20.7.2016, p. 117; ĠU C 288, 31.8.2017, p. 100.

3.2.3. Il-KESE jqis it-tranżizzjoni tal-enerġija bħala opportunità biex jiġi eradikat il-faqar enerġetiku fl-Ewropa u tittejjeb il-kwalità tal-ħajja, il-ħolqien tax-xogħol u l-inklużjoni soċjali. Il-bini fuq is-sejbiet tal-Osservatorju Ewropew dwar il-Faqar Enerġetiku, il-pjan ta' azzjoni Ewropew biex jiġi eradikat il-faqar enerġetiku għandu jitfassal f'kooperazzjoni mal-partijiet ikkonċernati, inklużi l-organizzazzjonijiet tal-konsumaturi, biex jiġi żgurat li l-azzjoni pubblika tkun immirata dejjem aktar lejn il-kawżi prinċipali tal-faqar enerġetiku. Jinnota li fl-opinjoni tiegħu dwar il-pakkett dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija ([7]) sab li l-faqar enerġetiku jikkonċerna l-investiment u li l-familji vulnerabbli b'mod partikolari jaffaċċjaw ostakoli biex jaċċessaw il-finanzjament, il-KESE jenfasizza l-ħtieġa li nimxu b'mod progressiv minn miżuri paljattivi għal miżuri preventivi, bħar-rinnovazzjoni biex bini antik jiġi ttrasformat f'bini mingħajr konsum nett ta' enerġija. F'dan ir-rigward, it-tariffi soċjali jistgħu jikkostitwixxu biss għajnuna temporanja li gradwalment għandha tiġi sostitwita b'mekkaniżmi bħaċ-ċekkijiet jew is-sussidji tal-enerġija għal modifiki retroattivi ewlenin tal-bini u x-xiri ta' karozzi elettriċi.

3.2.4. Biex tiġi żgurata tranżizzjoni tal-enerġija mmexxija miċ-ċittadini, u tipprovdi benefiċċju soċjali u ekonomiku massimu għas-soċjetà inġenerali, huwa essenzjali li jiġi rikonoxxut u appoġġjat sens ta' responsabbiltà fost iċ-ċittadini u fost il-komunitajiet għar-riżorsi lokali tal-enerġija rinnovabbli. Il-mekkaniżmi kollha ta' appoġġ u r-riformi fis-suq tal-enerġija għandhom jippermettu lill-komunitajiet lokali jieħdu sehem b'mod attiv fil-produzzjoni tal-enerġija u jkollhom aċċess ġust għas-suq tal-enerġija. L-Istati Membri li huma nieqsa mill-kapaċità istituzzjonali biex jiżguraw din il-parteċipazzjoni pubblika attiva fit-tranżizzjoni tal-enerġija, b'mod speċifiku l-kapaċità istituzzjonali li tipprovdi appoġġ u proġetti li jappartjenu lill-komunità biex jaċċessaw il-mekkaniżmi finanzjarji tal-UE, għandhom jiġi megħjuna b'mod attiv.

3.2.5. Il-KESE jqis li l-Kummissjoni Ewropea għandha tiżviluppa "programm Erasmus Pro Ekoloġiku", li jibni fuq il-proġett pilota tagħha tal-Erasmus Pro, kif ukoll proġetti oħra li jistgħu jattiraw aktar żgħażagħ lejn is-setturi tat-tranżizzjoni tal-enerġija li qed jikbru billi jittejbu l-immaġni u l-kundizzjonijiet tax-xogħol ta' dawn l-impjiegi.

3.2.6. Il-KESE jilqa' l-ambizzjoni tal-Kummissjoni Ewropea li tnaqqas bin-nofs in-numru ta' mwiet prematuri kkawżati mit-tniġġis tal-arja sal-2030 (kien hemm 400 000 mewta prematura fl-Ewropa fl-2015). Il-KESE jqis li l-UE u l-Istati Membri kollha tagħha għandhom jagħmlu l-ġlieda kontra t-tniġġis tal-arja prijorità politika ta' livell għoli. Il-miżuri regolatorji mmirati biex inaqqsu s-sustanzi li jniġġsu l-arja li joħorġu mill-vetturi u mill-impjanti tal-enerġija għandhom jissaħħu u jiddaħħlu fis-seħħ miżuri li eventwalment jeliminaw b'mod gradwali l-użu tal-karburanti fossili fit-trasport u fil-ġenerazzjoni tal-enerġija.

3.2.7. Il-KESE jilqa' t-titjib fit-Tielet Rapport SEU li jikkonċerna l-informzzjoni dwar l-użu ta' strumenti tal-investiment tal-UE u l-impatt tagħhom fuq il-pubbliku ġenerali, il-komunitajiet u l-SMEs, iżda jinnota l-ħtieġa li jittejbu l-mezzi għall-proġetti bbażati fuq iċ-ċittadini u fuq il-komunitajiet biex jaċċessaw dawn ir-riżorsi (eż. appoġġ għall-pjattaformi finanzjarji, b'mod speċjali fl-Istati Membri li huma nieqsa minn dawn l-entitajiet).

3.2.8. Il-KESE jixtieq jenfasizza l-konklużjonijiet u s-sejbiet tal-Istudju dwar il-Prosumaturi Residenzjali fl-Unjoni tal-Enerġija Ewropea, bħala parti mid-dokumenti li jakkumpanjaw it-Tielet Rapport SEU, b'mod speċjali waħda mis-sejbiet, jiġifieri li "m'hemmx qafas regolatorju armonizzat għall-prosumaturi residenzjali fl-UE, u l-Istati Membri jieħdu approċċi differenti", u r-rakkomandazzjoni li "Definizzjoni komuni komprensiva ta' prosumaturi residenzjali tista' tkun katalizzatur għall-iżvilupp ta' politika tal-UE ċara u b'saħħitha u qafas regolatorju li jappoġġja l-awtoġenerazzjoni tal-konsumaturi…" ([8]).

3.3. *Trasport*

3.3.1. L-aspett tal-elettrifikazzjoni tat-tranżizzjoni tal-enerġija jeħtieġ konsistenza politika u legali akbar fost is-segmenti tradizzjonalment isseparati tas-settur tal-enerġija. L-interazzjoni akbar bejn is-setturi tal-enerġija u tat-trasport diġà hija fatt, u l-KESE jilqa' l-isforzi biex tiġi żgurata l-konsistenza bejn il-pakketti leġislattivi ta' "Enerġija Nadifa għall-Ewropej kollha" u ta' "Mobilità Nadifa".

([7]) ĠU C 246, 28.7.2017, p. 64.
([8]) L-istudju JUST/2015/CONS/FW/COO6/0127

3.3.2. Il-KESE jinnota li t-Tielet Rapport SEU ma jqisx l-eliminazzjoni gradwali tal-karburanti fossili għall-bejgħ u/jew l-użu tal-karozzi tal-passiġġieri, imħabbra reċentement minn bosta Stati Membri u bliet bħan-Netherlands u Pariġi. L-inċidenti marbuta mal-iskandlu tal-emissjonijiet tal-vetturi u l-konsegwenzi għat-tibdil fil-klima, it-tniġġis tal-arja, is-saħħa u l-ambjent juru l-ħtieġa urġenti li tittieħed azzjoni. Il-KESE jqis li l-UE għandha tipprovdi qafas koordinat għall-eliminazzjoni gradwali tad-diżil u tal-petrol għall-karozzi tal-passiġġieri sabiex jiġi evitat li deċiżjonijiet mhux koordinati u mhux prevedibbli meħuda fuq livelli nazzjonali u subnazzjonali jkollhom impatt negattiv fuq il-kompetittività industrijali u l-impjiegi u li jfixklu s-Suq Uniku.

3.3.3. Biex jiġi evitat li s-sidien bi dħul baxx jitħallew barra b'vetturi li jniġġsu li għandhom dejjem aktar aċċess ristrett għal ħafna żoni urbani, għandhom jiġu introdotti inċentivi leġislattivi u finanzjarji madwar l-UE kollha biex jippermettu l-modifiki retroattivi bi spejjeż baxxi jew il-konverżjonijiet ta' sistemi tal-mototrażmissjoni fil-vetturi eżistenti minn karburanti fossili għal teknoloġiji b'emissjonijiet żero. Din il-miżura timminimizza wkoll l-użu tar-riżorsi u l-ispejjeż soċjali ta' tranżizzjoni minn karozzi tal-passiġġieri bil-karburanti fossili għal vetturi elettriċi, u tista' tikkontribwixxi għal tranżizzjoni b'koeżjoni akbar bejn ir-reġjuni u l-Istati Membri b'livelli ta' dħul aktar baxxi u ogħla.

3.3.4. Il-KESE jilqa' l-fatt li t-Tielet Rapport SEU jirrikonoxxi l-batteriji bħala "parti strateġika mill-prijoritajiet tal-innovazzjoni" u l-fatt li din it-teknoloġija se tkun parti minn "teknoloġija abilitanti essenzjali biex jintlaħqu l-objettivi tal-Unjoni tal-Enerġija". Il-KESE jappoġġja l-inizjattivi li jiżguraw "appoġġ sostanzjali għat-teknoloġija tal-batteriji u taċ-ċelloli tal-batteriji" u jiżguraw li l-UE jkollha rwol ambizzjuż fis-suq globali.

3.4. *L-infrastruttura u l-iżvilupp industrijali għat-tranżizzjoni tal-enerġija*

3.4.1. It-tranżizzjoni tal-enerġija għandha implikazzjonijiet sinifikanti għal firxa ta' industriji: l-ewwel għall-produtturi tal-enerġija jew għas-settur tal-enerġija nnifsu; it-tieni għall-industriji li jużaw l-enerġija bħala fattur ta' produzzjoni, b'mod partikolari l-industriji intensivi fl-enerġija; u t-tielet għall-industriji li jipprovdu teknoloġiji u soluzzjonijiet tal-enerġija u tal-klima. Il-kumpaniji jħabbtu wiċċhom kemm ma' riskji kif ukoll ma' benefiċċji, u huwa kruċjali għall-UE li tgħin lill-industriji jaħtfu l-opportunitajiet u jindirizzaw l-isfidi.

3.4.2. Il-KESE jinnota li t-Tielet Rapport SEU jonqos milli jqis l-irtirar imħabbar tal-Istati Uniti mill-Ftehim ta' Pariġi bħala opportunità storika għan-negozji, l-innovaturi, il-ħaddiema u l-investituri Ewropej biex jaffermaw it-tmexxija globali fis-swieq tal-enerġija nadifa li qed jiffjorixxu. L-UE għandha żżid l-ambizzjoni tagħha fl-oqsma kollha tal-enerġija nadifa, mill-effiċjenza fl-enerġija sal-mobilità elettronika, biex tipprovdi lin-negozji Ewropej b'suq domestiku sod fejn l-innovazzjoni tkun tista' tintuża b'mod sikur, kif ukoll strateġija industrijali integrata mmirata lejn l-esportazzjoni ta' soluzzjonijiet tal-enerġija nadifa lill-bqija tad-dinja.

3.4.3. Il-KESE jtenni l-istedina tiegħu lill-Kummissjoni biex tagħmel valutazzjoni komprensiva tal-istrumenti attwali ta' politika ta' livell baxx ta' emissjonijiet tal-karbonju, sabiex ikun żgurat li jintużaw għodod xierqa għall-kisba tal-objettivi bl-aktar mod effiċjenti fi swieq irregolati tajjeb. Piżijiet żejda u ostakoli oħra, bħalma huma l-kumplessità ta' kontijiet, li jaffettwaw utenti tal-enerġija minħabba nuqqas ta' kompetizzjoni u trasparenza tas-suq għandhom jiġu evitati.

3.4.4. Il-lista l-ġdida ta' "Proġetti ta' Interess Komuni" (PCI) eliġibbli għal sussidji pubbliċi tal-UE li takkumpanja t-Tielet Rapport SEU turi tnaqqis fil-proġetti tal-karburanti fossili għal 53 proġett tal-gass, meta mqabbla ma' 77 fil-lista preċedenti. Madankollu, xi analisti jsostnu li dan huwa biss ir-riżultat tar-raggruppament ta' proġetti multipli, u li l-lista l-ġdida tinkludi madwar 90 proġett tal-gass, li għalhekk fil-fatt tirrappreżenta żieda fil-proġetti tal-gass. Minħabba r-riskji sinifikanti ambjentali u ekonomiċi ta' assi mitlufa meta jsir investiment f'infrastruttura tal-fjuwils fossili, dawn il-proġetti u l-assenjazzjoni tat-tikketta tal-PCI għandhom jiġu vvalutati mill-ġdid kemm jista' jkun malajr.

3.5. *Is-Sigurtà tal-Enerġija u d-dimensjoni ġeopolitika tal-Unjoni tal-Enerġija*

3.5.1. Il-KESE jirrakkomanda, kif iddikjarat fl-opinjoni tiegħu tas-sena l-oħra, li s-sigurtà tal-enerġija tibqa' objettiv kruċjali tal-Unjoni tal-Enerġija. L-ekonomija effiċjenti fl-enerġija u l-infrastruttura lokalizzata affidabbli u sostenibbli tal-ġenerazzjoni, it-trażmissjoni u l-ħżin tal-enerġija, is-swieq tal-enerġija li jiffunzjonaw tajjeb u r-relazzjonijiet kummerċjali li huma kompletament konformi mal-acquis tal-UE huma fatturi kontribwenti ewlenin li jridu jiġu żgurati. L-objettiv tas-sigurtà tal-enerġija jeħtieġ li jiġi ddefinit aħjar, iħares lil hinn mill-aspetti tal-importazzjonijiet tal-enerġija u l-produzzjoni domestika imma lejn il-potenzjal għal żieda fir-reżiljenza fis-sistema tal-enerġija sħiħa, l-innovazzjoni soċjetali, it-tibdil fl-imġiba u ċ-ċibersigurtà.

3.5.2. Il-Kumitat jilqa' d-dimensjoni esterna tal-Unjoni tal-Enerġija, kif ippreżentata fit-Tielet Rapport SEU, u jaqbel li "l-politiki esterni u tal-iżvilupp tal-UE huma essenzjali biex jappoġġjaw it-tranżizzjoni tal-enerġija nadifa u tal-karbonju baxx fuq livell globali, u biex isaħħu s-sigurtà tal-enerġija u l-kompetittività tal-UE". Sfortunatament, qed tikber l-evidenza li xi stati u kumpaniji, attivi fl-importazzjoni tal-karburanti fossili fl-UE, huma involuti fi prattiki li mhumiex xierqa fil-prattika kummerċjali normali, u xi kultant jippruvaw b'mod aggressiv jinfluwenzaw il-politiki dwar l-enerġija u l-klima ta' Stati Membri u partijiet ikkonċernati rilevanti oħra. Biex jiġi żgurat ambjent kredibbli u demokratiku għad-dibattitu politiku dwar l-implimentazzjoni tal-Unjoni tal-Enerġija, hemm il-ħtieġa ta' monitoraġġ sistematiku ta' dawn l-attivitajiet, id-divulgazzjoni pubblika tagħhom u reazzjoni attiva.

3.5.3. Minħabba d-diġitalizzazzjoni tas-sistemi tal-enerġija, għandha tinbena infrastruttura diġitali avvanzata, u l-miżuri biex tissaħħaħ iċ-ċibersigurtà għandhom isiru parti importanti mill-isforzi biex jipprovdu s-sigurtà tal-enerġija. Minħabba l-interazzjoni bejn il-grilji elettriċi intelliġenti u l-vetturi elettriċi, l-infrastruttura tal-elettriku se ssir ukoll element ewlieni tas-sistema tat-trasport. F'dak ir-rigward, iċ-ċibersigurtà tas-setturi konnessi tal-enerġija u tat-trasport u tal-infrastrutturi diġitali tagħhom se tkun saħansitra aktar importanti.

3.5.4. Is-suċċess tal-Unjoni Ewropea tal-Enerġija jiddependi mill-kapaċità li tiġi rispettata l-leġislazzjoni Ewropea u li jiġi żgurat li l-proġetti tal-enerġija fl-Ewropa joperaw taħt il-leġislazzjoni Ewropea fil-qasam tas-swieq. Dan jikkonċerna b'mod partikolari l-proġetti ta' investiment li, potenzjalment u, għal bosta, b'mod ċar, jikkontradixxu l-għanijiet tal-Unjoni tal-Enerġija. Dan iqajjem tħassib ekonomiku u politiku f'għadd ta' Stati Membri, li min-naħa tagħhom jiġu perċepiti bħala li jikkontribwixxu għat-telf tal-fiduċja min-naħa tas-soċjetajiet ta' dawn il-pajjiżi fil-valuri li kienu iggwidawhom jissieħbu fl-Unjoni Ewropea. In-nuqqas li jiġi rispettat l-istat tad-dritt huwa użat ukoll mill-politiċi riluttanti fir-rigward tal-integrazzjoni Ewropea bħala eżempju biex jindikaw id-dgħufijiet tal-integrazzjoni tal-Unjoni, li jkompli jagħmel ħsara lill-unità u lill-integrità tal-UE. Għalhekk, il-Kumitat jirrakkomanda bis-sħiħ li jiġu żviluppati proġetti bħan-Nord Stream 2 u proġetti strateġikament importanti oħrajn b'konformità mar-regoli tal-Unjoni tal-Enerġija.

4. **L-involviment tas-soċjetà ċivili u l-kontribuzzjoni tal-KESE**

4.1. Il-KESE huwa konvint li huwa ferm importanti li niżguraw is-suċċess tal-2018 bħala "s-sena tal-impenn" tal-Unjoni tal-Enerġija mhux biss għal raġunijiet demokratiċi, imma wkoll għall-effiċjenza tat-tranżizzjoni tal-enerġija nnifisha. It-trasformazzjoni tas-sistema tal-enerġija tal-Ewropa tabilħaqq se tkun aktar mgħaġġla, orħos u aktar demokratika jekk tkun imħaddma minn persuni li dejjem aktar isiru konsumaturi, prosumaturi, ħaddiema, "crowdsourcers" u crowdfunders attivi tat-tranżizzjoni tal-enerġija. Il-mezzi tal-mikrofinanzjament, eż. disponibbli permezz ta' self lokali, u l-faċilitazzjoni tal-investiment huma ewlenin biex jiffaċilitaw id-demokratizzazzjoni, il-parteċipazzjoni soċjali wiesgħa u s-sostenibbiltà soċjali tat-tranżizzjoni tal-enerġija. L-Unjoni Ewropea għandha l-għan li timxi minn sitwazzjoni fejn il-politika dwar l-enerġija, anke fil-livell nazzjonali, kienet immexxija minn "deċiżjonijiet mill-ftit" għal waħda fejn effettivament tkun immexxija minn "azzjoni minn kulħadd".

4.2. Il-KESE jilqa' s-sejħiet tat-Tielet Rapport SEU biex is-soċjetà kollha tiġi mmobilizzata. Jibqa' mhux ċar kif il-Kummissjoni se tiżgura li dan iseħħ, għaliex m'hemmx proposta reali dwar kif għandu jsir, u r-rapport jidentifika anke eżempji ferm problematiċi ta' "pijunieri" tat-tranżizzjoni tal-enerġija nadifa. Il-KESE jistieden lill-Kummissjoni Ewropea biex dejjem iżjed tinvolvi ruħha ma' dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet u mal-partijiet ikkonċernati u b'mod speċifiku tiltaqa' mal-kunsilli ekonomiċi u soċjali nazzjonali u reġjonali mas-soċjetà ċivili organizzata biex b'mod konġunt iwasslu l-enerġija nadifa lill-Ewropej kollha.

4.3. Il-KESE huwa mħasseb dwar il-livell tal-parteċipazzjoni pubblika tan-nies u tal-komunitajiet fi proposti leġislattivi wara li s-sena l-oħra tħabbar u sar id-"dibattitu pubbliku wiesa'". Jipproponi li r-rapporti SEU futuri jirriflettu u jippreżentaw b'mod ċar it-titjib fil-politiki u fil-prattiki fl-Unjoni tal-Enerġija adottati fuq il-bażi ta' dibattiti pubbliċi u parteċipazzjoni pubblika.

4.4. F'dan il-kuntest, il-KESE jappoġġja r-Rapport adottat reċentement mill-Parlament Ewropew, li jgħid li l-Istati Membri għandhom jistabbilixxu pjattaforma permanenti ta' djalogu dwar l-enerġija f'diversi livelli li tiġbor lill-awtoritajiet lokali, l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, il-komunità tan-negozju, l-investituri u partijiet interessati oħra sabiex jiddiskutu l-alternattivi differenti previsti għall-politiki dwar il-klima u l-enerġija, fejn tenna l-importanza li jiġu involuti t-trade unions, l-organizzazzjonijiet tal-konsumaturi u organizzazzjonijiet ambjentali tas-soċjetà ċivili f'dawn il-pjattaformi u jiġu żgurati r-riżorsi meħtieġa għal parteċipazzjoni effettiva.

4.5. Il-KESE jixtieq li jikkontribwixxi b'mod attiv għall-iżvilupp ulterjuri tas-sinerġija u l-kooperazzjoni bejn l-istituzzjonijiet fil-livell tal-UE, is-soċjetà ċivili organizzata, u l-awtoritajiet lokali u reġjonali u l-istituzzjonijiet tagħhom, rilevanti għall-għanijiet tal-Unjoni tal-Enerġija. L-awtoritajiet lokali u reġjonali, permezz tal-qrubija tagħhom għal-livell tal-pubbliku ġenerali u tal-għarfien tagħhom ta' kull kuntest lokali speċifiku, iżommu ċ-ċavetta biex b'mod effettiv jadattaw u jimplimentaw il-politiki relatati mal-enerġija. Huma jikkostitwixxu livell ewlieni ta' teħid tad-deċiżjonijiet f'setturi bħat-trasportazzjoni, l-ippjanar urban, il-bini u l-assistenza soċjali, li jagħmilhom estremament importanti għal miżuri kkoordinati favur l-effiċjenza fl-enerġija u s-sorsi ta' enerġija rinnovabbli.

4.6. Il-KESE jqis li x-xjenzi soċjali u umanistiċi (SSH) għandhom rwol kritiku biex jipprovdu lil dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet ekonomiċi u politiċi, kif ukoll lill-pubbliku, l-għodod adattati biex jifhmu x'jistimula l-għażliet dwar l-enerġija li jsiru mill-utenti aħħarin, inklużi l-SMEs u l-membri tal-pubbliku. L-Unjoni tal-Enerġija għalhekk teħtieġ programm tar-Riċerka u l-Innovazzjoni tal-UE għal wara l-2020 orjentat lejn missjoni li jintegra bis-sħiħ l-SSH, kif issuġġerit mir-Rapport tal-Kummissjoni Ewropea mill-Grupp ta' Livell Għoli indipendenti dwar il-massimizzazzjoni tal-impatt tal-Programmi tar-Riċerka u l-Innovazzjoni tal-UE (ir-Rapport Lamy).

Brussell, id-19 ta' April 2018.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Luca JAHIER